

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

58-1

Brno 2017

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

58-1

BRNO 2017

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 58
Volume 58

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Nákončí saxu z hrobu v Blučině-Cezavách (obr. 2, str. 105).
Sax-sword strap-end from the tomb of Blučina-Cezavy (Fig. 2, Pg. 105).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2017
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2017 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Obsah

Studie a krátké články Case Studies and Short Articles Studien und kurze Artikel	7
<i>Marek Slobodník, Antonín Přichystal</i> Provenience křišťálových artefaktů z aurignacké stanice Nová Dědina u Kroměříže na základě studia fluidních inkluzí	9
<i>Jaroslav Peška</i> Nová pohřebiště kultury se šňůrovou keramikou na střední Moravě (Dosavadní výsledky horizontální stratigrafie)	19
<i>Eva Kolníková, Tomáš Zeman</i> Diaľkové kontakty moravských Keltov na príklade ojedinelých nálezov tetradrachiem	49
<i>Tamerlan Gabuev</i> L'attribution culturelle des objets en or du Ve s., provenant du tumulus 2 de la nécropole Brut 1 (Ossétie du Nord, Russie)	57
<i>Michel Kazanski</i> Tombes des élites steppiques de l'époque post-hunnique dans la région pontique	65
<i>Maxim Levada, Oleg Saveliev</i> Découverte «princièrè» de l'époque des Grandes Migrations, près du lac de Jalpug (delta du Danube). Note préliminaire	85
<i>Oleg Radiush</i> Un nouveau “trésor” de l'époque des Grandes Migrations découvert près de village de Volnikovka, la région de Kursk (note préliminaire)	91
<i>Jaroslav Tejral</i> Les élites princières du pays nord-danubien au début de l'époque mérovingienne	103
Přehled výzkumů na Moravě a ve Slezsku 2016 Overview of Excavations in Moravia and Silesia 2016 Übersicht den Grabungen in Mähren und Schlesien 2016	139
Paleolit, Paleolithic, Paläolithikum.	141
Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město).	141
Dolní Věstonice (okr. Břeclav).	142
Mohelno (okr. Třebíč)	144
Ořechov (okr. Brno-venkov).	144
Turovice (okr. Přerov)	146
Neolit, Neolithic, Neolithikum.	149
Bílovice-Lutotín (k. ú. Bílovice, okr. Prostějov)	149
Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město).	149
Brno (k. ú. Starý Lískovec, okr. Brno-město)	150
Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město)	150
Dobřčice (okr. Přerov)	153
Držovice (k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov).	153
Dubicko (okr. Šumperk)	153
Dukovany (k. ú. Skryje nad Jihlavou, okr. Třebíč)	154

Holasovice (okr. Opava)	155
Hulín (k. ú. Záhlinice, okr. Kroměříž)	155
Chuchelná (okr. Opava)	155
Chvalnov-Lísky (k. ú. Lísky, okr. Kroměříž).	156
Jemnice (okr. Třebíč)	156
Kobylnice (k. ú. Kobylnice u Brna, okr. Brno-venkov)	157
Kralice na Hané (okr. Prostějov)	157
Krnov (k. ú. Opavské předměstí, okr. Bruntál)	158
Kyjovice (okr. Znojmo)	158
Lanžhot (okr. Břeclav)	161
Mohelno (okr. Třebíč)	161
Mokrá-Horákov (k. ú. Mokrá, okr. Brno-venkov)	161
Moravské Knínice (okr. Brno-venkov)	161
Moravský Krumlov (k. ú. Polánka u Moravského Krumlova, okr. Znojmo)	162
Moravský Písek (okr. Hodonín)	163
Mysločovice (okr. Zlín)	163
Náměšř na Hané (okr. Olomouc)	163
Neslovice (okr. Brno-venkov)	164
Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	164
Olšany u Prostějova (okr. Prostějov)	164
Ořechov (k. ú. Ořechov u Uherského Hradiště, okr. Uherské Hradiště)	165
Ostrožská Nová Ves (okr. Uherské Hradiště)	165
Podmolí (okr. Znojmo)	167
Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov)	168
Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov)	169
Přerov (k. ú. Lýsky, okr. Přerov)	169
Přerov (k. ú. Lýsky, okr. Přerov)	170
Pustějov (okr. Nový Jičín)	170
Rousínov (k. ú. Vítovice, okr. Vyškov)	173
Rozdrojovice (okr. Brno-venkov)	173
Smržice (okr. Prostějov)	173
Spytihněv (okr. Zlín)	174
Šelešovice (okr. Kroměříž)	175
Šternberk (k. ú. Lhota u Šternberka, okr. Olomouc)	175
Tišnov (okr. Brno-venkov)	175
Troubsko (okr. Brno-venkov)	176
Úvalno (okr. Bruntál)	176
Vážany (k. ú. Vážany u Uherského Hradiště, okr. Uherské Hradiště)	177
Vedrovice (okr. Znojmo)	178
Veverská Bítýška (okr. Brno-venkov)	179
Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	180
Znojmo (k. ú. Znojmo-město, okr. Znojmo)	183

Eneolit, Eneolithic, Äneolithikum.	185
Bílovice-Lutotín (k. ú. Bílovice, okr. Prostějov)	185
Blučina (okr. Brno-venkov)	185
Brno (k. ú. Maloměřice, okr. Brno-město)	185
Brno (k. ú. Slatina, okr. Brno-město)	186
Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město)	187
Březová (k. ú. Březová u Vítkova, okr. Opava)	188
Držovice (k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov)	189
Dřevohostice (okr. Přerov)	191
Hradčany (k. ú. Hradčany na Moravě, okr. Přerov)	191
Hruška (okr. Prostějov)	192
Kelč (okr. Vsetín)	193
Kelč (okr. Vsetín)	193
Kralice na Hané (okr. Prostějov)	194
Litovel (k. ú. Rozvadovice a Unčovice, okr. Olomouc)	194
Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	195

Olišany u Prostějova (okr. Prostějov)	195
Podolí (k. ú. Podolí u Brna, okr. Brno-venkov)	196
Prostějov (k. ú. Čechovice u Prostějova, okr. Prostějov)	196
Přerov (k. ú. Lýsky, okr. Přerov)	197
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	198
Rousínov (k. ú. Vítovice, okr. Vyškov)	199
Úvalno (okr. Bruntál)	199
Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	200
Doba bronzová, Bronze Age, Bronzezeit.	201
Bílovice-Lutotín (k. ú. Bílovice, okr. Prostějov)	201
Blučina (okr. Brno-venkov)	201
Blučina (okr. Brno-venkov)	202
Borotín (k. ú. Borotín u Boskovic, okr. Blansko)	202
Buk (okr. Přerov)	203
Drozdov (okr. Šumperk)	204
Držovice (k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov)	204
Dubicko (okr. Šumperk)	205
Hněvotín (okr. Olomouc)	206
Hnojice (okr. Olomouc)	206
Hulín (k. ú. Záhlinice, okr. Kroměříž)	207
Hustopeče (k. ú. Hustopeče u Brna, okr. Břeclav)	207
Jiřice u Miroslavi (okr. Znojmo)	208
Jiříkovice (okr. Brno-venkov)	208
Kobylnice (k. ú. Kobylnice u Brna, okr. Brno-venkov)	208
Kožušany-Tážaly (k. ú. Tážaly, okr. Olomouc)	209
Kralice na Hané (okr. Prostějov)	209
Křenovice (k. ú. Křenovice u Slavkova, okr. Vyškov)	210
Litovel (k. ú. Rozvadovice, k. ú. Unčovice, okr. Olomouc)	210
Loučka (k. ú. Loučka u Valašského Meziříčí, okr. Vsetín)	211
Malešovice (okr. Brno-venkov)	211
Město Albrechtice (k. ú. Linhartovy, okr. Bruntál)	211
Moravské Knínice (okr. Brno-venkov)	212
Moravský Písek (okr. Hodonín)	212
Mostkovice (okr. Prostějov)	213
Nivnice (okr. Uherské Hradiště)	213
Nížkovice (okr. Vyškov)	214
Olbramovice (k. ú. Olbramovice u Moravského Krumlova, okr. Znojmo)	215
Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	216
Osek nad Bečvou (okr. Přerov)	217
Podmolí (okr. Znojmo)	218
Prostějov (k. ú. Čechovice u Prostějova, okr. Prostějov)	219
Prostějov (k. ú. Krasice, okr. Prostějov)	219
Prostějov (okr. Prostějov)	219
Prostějov (k. ú. Žešov, okr. Prostějov)	220
Přerov (k. ú. Lýsky, okr. Přerov)	221
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	222
Rataje (k. ú. Popovice u Kroměříže, okr. Kroměříž)	223
Rousínov (k. ú. Vítovice, okr. Vyškov)	223
Rozstání (k. ú. Rozstání pod Kojálem, okr. Prostějov)	223
Senička (okr. Olomouc)	224
Slatinky (okr. Prostějov)	224
Šelešovice (okr. Kroměříž)	225
Tišnov (okr. Brno-venkov)	226
Troubsko (okr. Brno-venkov)	226
Týn nad Bečvou (okr. Přerov)	227
Velké Bílovice (okr. Břeclav)	227
Velké Němčice (okr. Břeclav)	228
Velké Opatovice (okr. Blansko)	229

Vřesovice (k. ú. Vřesovice u Prostějova, okr. Prostějov)	230
Zašová (okr. Vsetín)	232
Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	233
Znojmo (k. ú. Znojmo-město, okr. Znojmo)	233
Doba železná, Iron Age, Eisenzeit	235
Blažovice (okr. Brno-venkov)	235
Blučina (okr. Brno-venkov)	235
Brno (k. ú. Trnitá, okr. Brno-město)	235
Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město)	236
Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město)	236
Dambořice (okr. Hodonín)	237
Hluboké u Kunštátu (okr. Blansko)	238
Hněvotín (okr. Olomouc)	238
Holubice (okr. Vyškov)	239
Hulín (okr. Kroměříž)	239
Hulín (k. ú. Záhlinice, okr. Kroměříž)	240
Kobylnice (k. ú. Kobylnice u Brna, okr. Brno-venkov)	242
Kralice na Hané (okr. Prostějov)	242
Lanžhot (okr. Břeclav)	242
Loučany (k. ú. Loučany na Hané, okr. Olomouc)	243
Napajedla (okr. Zlín)	243
Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	243
Plumlov (k. ú. Žárovice, okr. Prostějov)	244
Pravčice (okr. Kroměříž)	244
Prostějov (k. ú. Domamyslice, okr. Prostějov)	244
Přerov (k. ú. Lýsky, okr. Přerov)	245
Tišnov (okr. Brno-venkov)	246
Troubsko (okr. Brno-venkov)	246
Troubsko (okr. Brno-venkov)	246
Troubsko (okr. Brno-venkov)	247
Tršice (okr. Olomouc)	247
Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	247
Doba římská a doba stěhování národů, Roman Age and Migration Period	
Römische Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit	249
Blučina (okr. Brno-venkov)	249
Držkovice (okr. Opava)	249
Hněvotín (okr. Olomouc)	249
Hulín (k. ú. Záhlinice, okr. Kroměříž)	250
Kobylnice (okr. Brno-venkov)	250
Litovel (k. ú. Rozvadovice, k. ú. Unčovice, okr. Olomouc)	251
Moravský Krumlov (okr. Znojmo)	251
Náklo (okr. Olomouc)	253
Oldříšov (okr. Opava)	254
Opava (k. ú. Komárov u Opavy, okr. Opava)	255
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	255
Vlčnov (okr. Uherské Hradiště)	256

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ
A VE SLEZSKU 2016

OVERVIEW OF EXCAVATIONS IN MORAVIA
AND SILESIA 2016

ÜBERSICHT DEN GRABUNGEN IN MÄHREN
UND SCHLESIEN 2016

PALEOLIT PALEOLITHIC PALÄOLITHIKUM

BRNO (K. Ú. LÍŠEŇ, OKR. BRNO- -MĚSTO)

„Hrubé podsedky“, Líšeň/Podolí I. Bohunicien.
Sídliště. Systematický výzkum.

V roce 2016 jsme navázali na výzkum z roku 2015 (Škrdla 2016) a zkoumanou plochu jsme rozšířili severním a východním směrem (obr. 1). V roce 2016 jsme prozkoumali plochu 30 m², za oba roky tedy celkem 46,5 m². Nalezené artefakty byly zaměřovány ve třech souřadnicích a veškerý sediment byl plaven na 3 mm sítěch. Celkem bylo v letech 2015 a 2016 získáno 613 artefaktů a dalších 2964 artefaktů bylo nalezeno při proplavování sedimentu. V surovinovém spektru převládá rohovec typu Stránská skála (více než 90 %), který je doplněn radiolaritem (červená a zelená varieta), eratickým silicitem a místními surovinami (spongolit, sluňák, ojediněle rohovec typu Krumlovský les).

V souboru převažuje debitáž. Nástrojů (včetně neretušovaných levalloiských hrotů) je pouze 29 kusů (5,8 % – bez započtení drobných artefaktů z výplavu). Patky převažují mírně hladké (35,4 %) nad fasetovanými (28,0 %), o něco méně je korových (13,1 %), lomených (10,8 %), bodových (9,0 %) a lineárních (3,7 %). V případě směrů negativů předchozích úderů na dorsální straně artefaktu výrazně převažují jednosměrné (56,0 %) nad bidirekcionálními (19,4 %), korovými (11,9 %), hřebenovými (upravená hrana jádra, 7,5 %) a dostřednými (5,0 %), ojediněle se objevil úštěp typu janusz (0,2 %). Zajímavým technologickým rysem je přítomnost dorsální abraze, která je zřetelně patrná na 18 artefaktech. Objevují se i odštěpky z retušování, které představují metricky jak úštěpy, tak ojediněle i čepelky. Na žádném z posledně zmíněných artefaktů není patrná retuš, tyto artefakty tak nelze klasifikovat jako aurignacké mikrolity. Jde tedy spíše o vedlejší produkt retušování než o cílový artefakt. Některé z nich bylo možné složit dohromady.

Předběžné zhodnocení technologického a typologického spektra souboru, který byl nashromážděn v průběhu let 2015 a 2016, naznačuje ve srovnání s dosud známými kolekcemi bohunicieny výrazný úbytek levalloiské složky na úkor složky mladopaleolitické. Zdáli je tato skutečnost dána charakterem lokality (mimo výchoz suroviny, více sídlištní charak-

ter), nebo soubor představuje jinou facii bohunicieny či dosud nezachycený technokomplex z počátku mladého paleolitu s prvky bohunicieny, bude předmětem dalšího výzkumu.

V kategorii nástrojů výrazně převažují škrabadla, která jsou vyrobena většinou na čepelích či jejich zlomcích. Některá jsou poměrně masivní a vysoká, ale typické aurignacké karenoidální škrabadlo kolekce neobsahuje. Za pozornost stojí hroty – jerzmanovický hrot a další dva artefakty s částečnou ventroterminální retuší, proximální fragment levalloiského hrotu a drobný levalloiský hrot, oba s fasetovanou patkou, a distální zlomek konvergentně retušovaného hrotu. Dále kolekce obsahuje tři odštěpovače a dvě klínová rydla, retušovanou čepel a zlomek další retušované čepel. Kolekci nástrojů uzavírá artefakt s vrubem, příčně retušovaný artefakt a fragment hrubého bifasu nebo jádra.

Kromě kamenných artefaktů bylo získáno i 19 fosilních schránek plžů třetihorního stáří. V některých schránkách je prokazatelně zhotoven otvor, jedna nese známky řezání a několik z nich má na svém povrchu stopy po červeném barvivu. Dále byly v celé ploše výzkumu nalézány drobné hrudky červeného barviva (21 ks) a několik drobných, většinou přepálených zlomků kostí.

V roce 2015 byla z drobných uhlíků, které byly volně rozptýleny v nalezové vrstvě, získána série radiokarbonových dat, které mají značný rozptyl a u nichž není zřejmá souvislost s osídlením (Škrdla 2016, obr. 1). V roce 2016 se oproti roku 2015 podařilo zachytit čochy uhlíků, které obsahovaly i artefakty. Materiál z těchto čochek byl zaslán do radiokarbonové laboratoře v Poznani a do Weizmannova institutu v Izraeli. Po rozplavení vzorků bylo získáno příliš malé množství uhlíků na aplikaci metody ABOx-SC, proto bude opět použita tradiční AMS radiokarbonová metoda s přípravou vzorků metodou ABA. Uhlíky byly determinovány jako *Larix/Picea*.

Výzkum byl podpořen projektem GAČR č. 15-19170S.

Tereza Rychtaříková, Petr Škrdla, Jan Novák, Ondřej Mlejnek, Ladislav Nejman, Vít Záhorák, Anna Hanzelková

Literatura

Škrdla, P. 2016: Brno, k. ú. Líšeň (okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 57(1), 151–152.

Resumé

Brno (Líšeň Cadastre, Brno-město District), „Hrubé podsedky“, Líšeň/Podolí I. The area excavated in 2015 in Líšeň/Podolí I (Škrdla 2016) was extended in 2016 (Fig. 1). The total area excavated during 2015 and 2016 is 46.5 m² with 613 artifacts recovered during excavation and a further 2964 small artifacts obtained during sediment screening. Charcoal samples (in all cases determined as *Larix/Picea*) collected from charcoal lenses were sent to Poznań and Weizmann Institute of Science for dating. Tertiary fossil mollusc shells represent the most important finds. Some of them are perforated and covered by red ochre.

Obr. 1. Líšeň/Podolí I. Výzkum v roce 2016.
Fig. 1. Líšeň/Podolí I. 2016 excavation.

DOLNÍ VĚSTONICE (OKR. BŘECLAV)

Lokalita II a III. Dozor nad stavebními pracemi, laboratorní výzkum.

Cíle výzkumu v Dolních Věstonicích v roce 2016 byly dány jednak terénními pracemi, které se dotkly okrajových částí lokalit II a III, jednak skenováním paleoantropologické sbírky.

Lokalita DV II, profil pod Kalendářem věků

Výkop pro přístavbu penzionu U Langrůvůz rozkryl profil pokleslého sprašového tělesa severně od klasického profilu věstonické cihelny (obr. 2). Na bazi probíhají tři šedočerné polohy půdních sedimentů: spodní, nejtmavší, má při bazi souvislou polohu sutě, střední má na bazi jednotlivé vápencové klasty, zatímco nejvyšší se jeví jen jako světle šedá šmouha. Svrchní část profilu tvoří několik metrů okrově hnědé spraše.

Lokalita DV III, profil západ-severozápad – východ-jihovýchod

Oprava silnice po sesuvech v roce 2014 (Svoboda *et al.* 2013) a stabilizace svahu rozkryla v severozápadní části lokality DV III mocné, převážně sprašové souvrství, a to pod i nad stávající silnicí.

Ve stupňovitém profilu nad silnicí (obr. 3), v relativní výšce minimálně 25 m nad hladinou jezera, leží na bazi světlé šedoohnědé jemnozrné písky a prachy, patrně neogenního stáří. Uprostřed odkryvu vystupují v této výškové úrovni deformované fluvialní písčité štěrky s valouny o průměru 2–15 cm, oválenými až polooválenými, polymiktního složení, včetně dvou vápencových bloků o průměru 1–1,5 m. Jde pravděpodobně o sedimenty středopleistocenní dyjské terasy.

Střední část profilu tvoří několik metrů mocné souvrství soliflukcí rozvlečených, tmavě hnědých, šedě skvrnitých a šmouhovaných sprašových hlín a půdních sedimentů. Na západ-severozápadní straně jsou viditelné poklesy, porušující šedočerné humózní půdní sedimenty a parautochtonní černozemě. Součástí tohoto souvrství jsou rozvlečené čočky s jílovitými písky a hojnými angulárními klasty jurských vápenců o průměru 2 až 5 cm, rozvlečené polohy uhlíků a kostí a zuby pleistocenní fauny. Osteologický materiál zahrnuje fragmenty lebky a končetin velkých býložravců; jeho význam spočívá v uložení hluboko pod předpokládanou úrovní gravettien, takže bude předmětem podrobnějšího rozboru.

Svrchní část profilu tvoří svrchnopleistocenní, okrově hnědé spraše s pseudomyceliemi CaCO₃. Do tohoto povrchu jsou zahloubena tři údolí vyplněná hnědými splachovými sedimenty s šedočernými pohřbenými horizonty na bázi; místy je pod nimi i další B-horizont.

Dolní Věstonice – Pavlov: laboratorní výzkum

Na základě smlouvy o spolupráci s Max Planck Gesellschaft, Ústav evoluční antropologie, Lipsko, probíhalo v srpnu a září kompletní skenování paleoantropologického materiálu z lokalit Dolní Věstonice II a Pavlov I. Z Lipska byl za tím účelem transportován průmyslový CT skener DIONDO D3 s vysokým rozlišením (obr. 4). Skeny budou využity při dalším paleoantropologickém výzkumu této unikátní sbírky.

*Jiří Svoboda, Pavel Havlíček, Martin Novák,
Sandra Sázelová*

Literatura

Svoboda, J., Hladilová, Š., Králík, M., Novák, J., Novák, M., Pokorný, P., Sázelová, S. 2013: Dolní Věstonice (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 54(1), 117–120.

Resumé

Dolní Věstonice (Břeclav District), „Site II, Site III“. Aims of the 2016 season were twofold. In the field, we documented new geological sections opened during industrial works in the marginal parts of sites Dolní Věstonice II and III (Figs. 2–3). In the laboratory, and in collaboration with the Institute of Evolutionary Anthropology, MPG, Leipzig, we scanned completely the paleoanthropological collection from the Dolní Věstonice – Pavlov sites (Fig. 4).

Obr. 2. Dolní Věstonice II, výkop pro penzion U Langrů. Sprašový profil s třemi polohami půdních sedimentů. Foto M. Novák.

Fig. 2. Dolní Věstonice II, dig for the U Langrů pension, showing a loess section with three horizons of soil sediments. Photo M. Novák.

Obr. 3. Dolní Věstonice III, stabilizace svahu po se-sevech. Sprašový profil s polohami fluvialních písčitéch štěrků (mimo obr.), půd a půdních sedimentů, místy přerušovaných poklesy, a tmavou výplní zahloubené rokliny. Foto J. Svoboda.

Fig. 3. Dolní Věstonice III, stabilisation of the slope after land-sliding, showing a loess section with position of fluvial sandy gravel (out from the picture), soils and soil sediments, with local dislocations, and dark filling of one of the gullies. Photo J. Svoboda.

Obr. 4. Průmyslový CT skener DIONDO D3 s vysokým rozlišením, dočasně převezený z Lipska do Dolních Věstonic. Foto J. Svoboda.

Fig. 4. DIONDO D3 high resolution industrial CT system transported from Leipzig to Dolní Věstonice. Photo J. Svoboda.

MOHELNO (OKR. TŘEBÍČ)

„Plevovce“. Epigravettien. Sídliště. Systematický výzkum.

Na jaře 2016 jsme vzhledem k plánované krátkodobé odstávce přečerpávací elektrárny Dalešice pokračovali ve výzkumu paleolitické lokality Mohelno-Plevovce. Na předchozí výzkumy jsme navázali v prostoru kamenné struktury B (KSB; Škrdla *et al.* 2014). Výzkum probíhal ve dříve vytyčené souřadné síti a zkoumaná plocha byla rozšířena severovýchodním a východním směrem. Celkem bylo prozkoumáno 10 m², tj. 2300 litrů sedimentu. V tuto chvíli tedy souvislá prokopaná plocha v okolí KSB včetně činí 30 m². Nově bylo získáno 77 zaměřených artefaktů a dalších více jak dvě stě artefaktů pochází z proplavování materiálu na 2 mm sítích. Krom toho bylo nalezeno také několik fragmentů osteologického materiálu.

Severovýchodně od KSB bylo zdokumentováno pokračování na nálezy bohatého horizontu, kde jsou stále dochovány intaktní sedimenty, ovšem již bez kamenné dlažby. Vzhledem k tomu, že nadložní sedimenty tímto směrem mohutní, není vyloučené, že by se zde mohla nacházet dosud neznámá kamenná struktura. Byla proto vykopána jedna sonda o rozměrech 0,5 × 0,5 m ve vzdálenosti 5 m severně od KSB za účelem ověření podložní situace. Sonda nezachytila žádné nálezy, ale doložila v tomto místě přítomnost intaktních sedimentů. Dohled a případný výzkum v tomto prostoru bude pokračovat.

Poděkování

Výzkum byl umožněn vstřícností vedení Dalešické elektrárny, které nás o plánované odstávce s předstihem informovalo.

Tereza Rychtaříková, Petr Škrdla, Ondřej Mlejnek, Jaroslav Bartík, Vít Záhorák, Petr Knotek

Literatura

Škrdla, P., Bartík, J., Eigner, J., Rychtaříková, T., Nikolajev, P., Nývltová Fišáková, M., Nejman, L., Polanská, M., Novák, J. 2014: Mohelno-Plevovce: Kamenná struktura B. *Přehled výzkumů* 55(1), 9–24.

Resumé

Mohelno (Třebíč District), „Plevovce“. The area excavated in 2014 in Mohelno-Plevovce (Škrdla *et al.* 2014) was extended in 2016. The total area excavated in 2016 was 10.0 m² with 77 artifacts recovered during excavation and another 200 small artifacts were obtained during sediment screening.

OŘECHOV (OKR. BRNO-VENKOV)

„Kabáty“, Ořechov IV. Bohunicien. Sídliště. Systematický výzkum.

V září 2016 pokračovaly průzkumné práce na nedávno popsané lokalitě bohunicien Ořechov IV (Škrdla *et al.* 2016). Oproti dřívějším letům, kdy bylo možné provádět jen drobnější sondážní práce, se po dohodě se zemědělci naskytla možnost odкрыtí větší souvislé plochy. Odkryv přímo navázal na sondážní práce z listopadu 2013 (Škrdla *et al.* 2016, 25). Půdorys zmíněné sondáže byl zachycen při západním okraji odkryté plochy. Cílem výzkumu v roce 2016 bylo prozkoumat pokračování intaktních poloh a získat další stratifikované artefakty v kontextu datovatelného materiálu.

Na lokalitě provádíme systematické povrchové průzkumy od roku 2010 (Škrdla *et al.* 2011; Škrdla *et al.* 2016) a doposud jsme z povrchu získali 3214 artefaktů. Na základě prostorové distribuce artefaktů jsme v rozmezí let 2011 až 2013 vyhloubili několik zjišťovacích sond (prozkoumaná plocha o rozměru přibližně 8 m²). Pouze v prostoru sondy Or4_T02 byly zachyceny intaktní sedimenty s polohami uhlíků (Škrdla *et al.* 2016). Byla zdokumentována nejméně dvě ohniště zahlobená do podloží tvořeného navětralým granodioritem a další popelovité čočky. Další dvě ohniště byla zachycena v okolí. Z jedné popelovité čočky prozkoumané v listopadu 2013 (část jejího půdorysu byla zachycena odkryvem v roce 2016, *cf.* obr. 5) byl získán zlomek úštěpu z rohovce typu Stránská skála (Škrdla *et al.* 2016).

Při výzkumu v září 2016 byla prozkoumána plocha o velikosti 21,5 m² (obr. 5). Výzkum probíhal ve čtvercové síti 1 × 1 m², kdy byl každý čtverec rozdělen na čtyři subčtverce o rozměrech 0,5 × 0,5 m², které byly postupně zkoumány. Veškerý prokopaný sediment byl nasucho proséván a následně plaven přímo na místě na sítích s velikostí ok 3 × 3 mm.

Podloží sondy tvořil navětralý granodiorit, jehož povrch byl značně nerovný a s četnými depresiemi, ve kterých byly dochovány reliкty kvartérních sedimentů (obr. 6). Tyto měly charakter hnědavého půdního sedimentu s vysokým obsahem uhličitánu vápenatého (pravděpodobně sekundárního), promíšeného s písčitémi částicemi zvětralého granodioritu z podloží. Zatímco jižním, západním a severním směrem intaktní kvartérní sedimenty vyklíňovaly, východním směrem nabíraly na mocnosti (obr. 6). Východní směr, i když se jím vzdalujeme od povrchového klastru nálezů, se tak jeví jako jediný perspektivní pro případné pokračování sondážních prací.

V sedimentu byly přítomny četné ojedinělé uhlíky a uhlíkaté polohy (čočky), nepravidelně rozložené

v celé ploše. V jednom případě se jednalo o výraznou koncentraci propáleného sedimentu, kterou vzhledem k dočervena propáleným stěnám interpretujeme jako ohniště a které tak má vzhledem k dřívě nalezeným ohništím pořadové číslo 5. Mocnost ohniště dosahovala v kompaktních místech až 11 cm. Ohniště mělo rozměry 1,0 × 0,6 m a bylo protažené ve směru spádu svahu, tj. ve východo-západním směru. Dočervena propálené stěny se zachovaly pouze ve východní části ohniště. Oproti dřívě zaznamenaným ohništím se však nepodařilo prokázat zahlobnutí tohoto ohniště do podloží.

Na zkoumané ploše bylo nalezeno pouze několik artefaktů, které byly nepravidelně rozptýleny v rámci celé plochy. Nejvýraznější artefakt představuje proximální zlomek čepele s fasetovanou úderovou plochou z rohovce typu Krumlovský les (obr. 7), který byl nalezen ve vzdálenosti 2,7 m od ohniště č. 5 (na souřadnici [346,144] – cf. obr. 5). Dále byly nalezeny tři mikroúštěpky, obecně z jurského rohovce, u kterých vzhledem k rozměrům nelze typ suroviny blíže určit. U jednoho dalšího drobného úštěpku nelze rozhodnout o jeho arteficiálnosti. Dva z těchto mikroúštěpků byly nalezeny v sousedství ohniště č. 5. Další skupinu artefaktů představují tři masivní artefakty (hrubotvará industrie) z mikrodioritu nejspíše místního původu. Jde o velký úštěp (na souřadnici [395,237]), dále pak o blok, který má na jednom konci negativy úštěpů a připomíná dvoulicí sekáč (na souřadnici [518,177]), a v neposlední řadě další blok, na jehož povrchu jsou zřetelné lomové plochy (na souřadnici [485,410]) – v tomto případě však intencionalita úderů (lomů) není zřejmá. Spolu s mikrodiority bylo nalezeno i několik kompaktních kusů lokálního granodioritu a křemen s částečně zaobleným povrchem (poslední zmíněný na souřadnici [410,400]). Za pozornost stojí skutečnost, že část ze zmíněných artefaktů z hrubých surovin (zejména mikrodiorit) byla nalezena na okraji koncentrace uhlíků interpretované jako ohniště č. 5 a pravděpodobně s ní souvisí.

Několik desítek litrů sedimentu z ohniště č. 5 bylo odebráno na flotaci za účelem provedení antrakologické analýzy. Několik větších uhlíků z ohniště č. 5 bylo odesláno na datování do několika různých laboratoří. Dosud máme k dispozici pouze výsledek z Poznaň – 41500 ± 1000 BP (Poz-87124), který je v souladu s předchozími výsledky (zejména s datem z ohniště č. 3, cf. Škrdla *et al.* 2016).

V prosinci 2016 při průzkumu pooraného pole bylo východně popisované sondy objeveno několik koncentrací vyoraných uhlíků. Výše zmíněná domněnka, že intaktní polohy s nálezy tímto směrem pokračují, se tak potvrdila. Současně byla na protilehlém konci povrchového klastru nálezů (cf. Škrdla *et al.* 2016, obr. 4) objevena poloha s hojnými artefakty v intaktním sedimentu. Lokalita si proto zaslouží další pozornost.

Poděkování

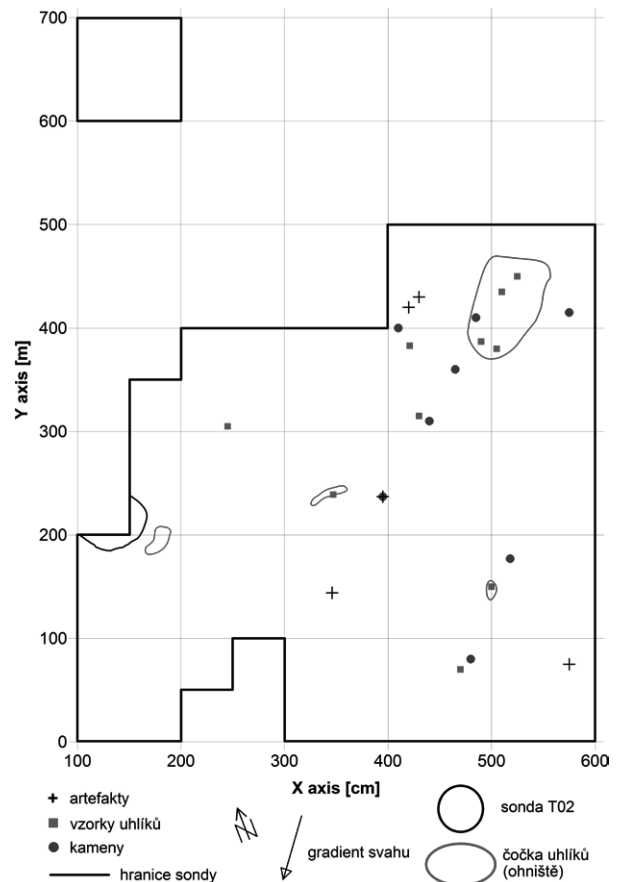
Výzkum byl podpořen projektem GAČR č. 15-19170S.

Petr Škrdla, Tereza Rychtaříková, Jan Novák, Ondřej Mlejnek, Vít Záhorák, Roman Bortel

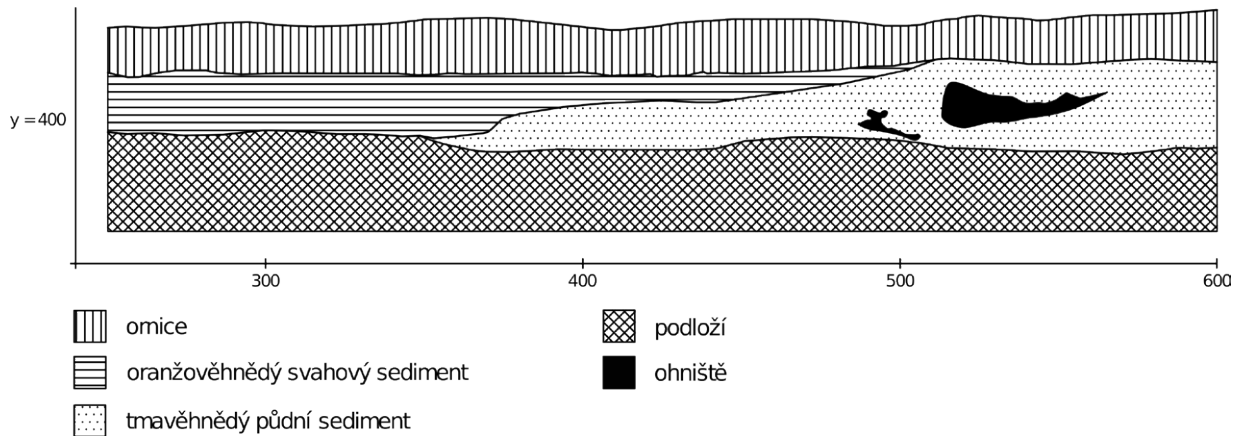
Literatura

Škrdla, P., Rychtaříková, T., Nejman, L., Bartík, J., Hrušková, A., Krása, J. 2016: Ořečov IV: Nová lokalita bohunicenu nad údolím Bobravy. *Přehled výzkumů* 57(1), 11–31.

Škrdla, P., Rychtaříková, T., Nejman, L., Kuča, M. 2011: Revize paleolitického osídlení na dolním toku Bobravy. Hledání nových stratifikovaných EUP lokalit s podporou GPD a dat z dálkového průzkumu Země. *Přehled výzkumů* 52(1), 9–36.

Obr. 5. Ořečov IV. Plošná distribuce.
Fig. 5. Ořečov IV. Spatial distribution.

Obr. 6. Ořechov IV. Profil (Y=300).
Fig. 6. Ořechov IV. Profile (Y=300).

Resumé

Ořechov (Brno-venkov District), „Kabáty“, Ořechov IV. An area of 21.5 m² was excavated within the Ořechov IV surface artifact cluster in September 2016 (Fig. 5, 6). The excavation yielded a limited number of artifacts including a proximal blade fragment with a faceted striking platform made from Krumlovský les-type chert (Fig. 7). We also discovered a hearth (No. 5) rich in charcoal. A large sediment sample (dozens of liters) was collected for anthracological analysis and several samples were sent to different radiocarbon laboratories. Currently only a date from Poznań is available – 41500 ± 1000 BP (Poz-87124). This result is consistent with a previous date from hearth No. 3 (cf. Škrdla *et al.* 2016).

Obr. 7. Ořechov IV. Zlomek čepele s fasetovanou patkou.
Fig. 7. Ořechov IV. Blade fragment with a faceted striking platform.

TUROVICE (OKR. PŘEROV)

„Zadní záruby“. Mladý paleolit. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

V roce 2015 byl prováděn povrchový sběr v poloze „Zadní záruby“ na temeni táhlého hřbetu, západně od výrazného návrší „Kamenice“ (307,1 m n. m.), při jižním okraji katastrálního území obce Turovice. V místě geografické souřadnice 49.408607N, 17.578012E (WGS 84) bylo Martinem Skříčkem nalezeno patinované rydlo na retušované čepeli (obr. 8) zhotovené ze silicitu glacigenních sedimentů. Délka čepele činí 60 mm, maximální šířka je 22 mm. Lokalita se nachází na pravém břehu potoka Kozrálka, který představuje levostranný přítok říčky Moštestky. Nadmořská výška nálezové polohy se pohybuje okolo 300 m. Jedná se o solitérní nález, který lze vzhledem k absenci dalších doprovodných nálezů spojit s prozatím blíže nespecifikovatelnými mladopaleolitickými aktivitami v předmětném prostoru. Nejbližší lokalitou s doklady osídlení z období mladého paleolitu je výrazná poloha „Šibence“ (301 m n. m.) vzdálená od místa nálezového rydla přibližně 1,1 km směrem severovýchodním.

Zdeněk Schenk

Resumé

Turovice (Přerov District), „Zadní záruby“. An isolated Upper Paleolithic artefact – a burin on a retouched blade made from erratic flint was found by Martin Skříček in the cadastral territory of Turovice, Zadní záruby field.

Obr. 8. Turovice. Rydlo na čepeli.
Abb. 8. Turovice Burin on blade.